

ÕIGUS ESITADA PETITSIOONE

Alates Maastrichti lepingu jõustumisest on igal ELi kodanikul ning kõigil liikmesriikides elavatel füüsilistel või seal registreeritud juriidilistel isikutel õigus esitada Euroopa Parlamendile kas kaebuse või nõude vormis petitsioon Euroopa Liidu tegevusvaldkonda kuuluvas küsimuses. Petitsioonid vaatab läbi Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon, kes teeb otsuse nende lubatavuse kohta ja vastutab nende käsitlemise eest.

ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 20, 24 ja 227 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 44.

EESMÄRGID

Petitsioonide esitamise õiguse eesmärk on anda ELi kodanikele ja elanikele lihtne võimalus pöörduda ELi institutsioonide poole kaebuste või nõuetega meetmete võtmiseks.

SAAVUTUSED

A. Sobivus ja nõuded (ELi toimimise lepingu artikkel 227)

Õigus esitada petitsioone kas üksikult või koos teistega on igal ELi kodanikul ning igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis.

Et petitsioon oleks lubatav, peab see käsitlema ELi tegevusvaldkondadesse kuuluvat teemat ja puudutama otseselt petitsiooni esitajat. Viimast tingimust tõlgendatakse väga laialt.

B. Menetlus

Petitsioonide menetluskord on sätestatud Euroopa Parlamendi kodukorra artiklites 226–230 ja VI lisa XX osas, millega antakse vastavad volitused asjaomasele parlamendikomisjonile ehk petitsioonikomisjonile.

1. Vormiline lubatavus

Petitsioonis peab olema kirjas iga petitsiooni esitaja nimi, kodakondsus ja aadress ning see peab olema koostatud ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles. Petitsiooni saab

esitada elektrooniliselt Euroopa Parlamendi petitsiooniportaali kaudu või paberkanal postiga teel.

2. Sisuline lubatavus

Nimetatud vormilistele tingimustele vastavad petitsioonid saadetakse petitsioonikomisjonile, kes peab kõigepealt otsustama, kas petitsioonid on lubatavad. Petitsioonikomisjon kontrollib, kas petitsiooni teema kuulub ELi tegevusvaldkonda. Kui see nii ei ole, jäetakse petitsioon lubatavaks tunnistamata. Petitsiooni esitajat teavitatakse otsusest ja selle põhjustest. Petitsiooni esitajatel soovitatakse sageli pöörduda muude riiklike, ELi või rahvusvaheliste organite poole. Petitsioonid jäetakse lubatavaks tunnistamata peamiselt seetõttu, et petitsioonide esitajad ajavad ELi pädevused, kohustused, tegutsemisvõimalused ja õiguskaitsevahendid segi liikmesriikide ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja asutuste (nagu ÜRO ja Euroopa Nõukogu) pädevuste, kohustuste, tegutsemisvõimaluste ja õiguskaitsevahenditega. See puudutab ka ELi põhiõiguste harta kohaldatavust.

3. Petitsioonide läbivaatamine

Olenevalt asjaoludest võib petitsioonikomisjon võtta ühe või mitu järgmist meetet:

- ta palub Euroopa Komisjonil viia läbi petitsiooni esialgne uurimine ning anda teavet asjaomaste ELi õigusaktide täitmise kohta;
- ta suunab petitsiooni edasi teistesse parlamendikomisjonidesse teavitamise eesmärgil või edasiste meetmete võtmiseks (näiteks võib parlamendikomisjon võtta petitsiooni arvesse seadusandlikus töös);
- kui petitsiooni puhul on tegemist individuaalset käsitlemist nõudva erijuhtumiga, võib petitsioonikomisjon probleemi lahendamiseks võtta ühendust asjaomaste institutsioonide või asutustega või sekkuda vastava liikmesriigi alalise esinduse kaudu;
- ta võtab muid vajalikuks peetavaid meetmeid, et püüda probleemi lahendada või petitsioonile asjakohaselt reageerida.

Samuti otsustab petitsioonikomisjon, kas kanda petitsioonid oma koosoleku päevakorda. Sellisel juhul kutsutakse koosolekule petitsiooni esitaja ning Euroopa Komisjoni ja liikmesriigi esindajad. Petitsiooni esitaja tutvustab koosolekul oma petitsiooni, Euroopa Komisjoni esindaja esitab suulise arvamuse ja kommenteerib oma kirjalikku vastust petitsioonis tõstatatud küsimustele ning asjaomaste liikmesriikide esindajatel võidakse paluda sõna võtta. Petitsioonikomisjoni liikmetel on seejärel võimalik vahetada arvamusi arutelu käigus tõstatatud küsimuste üle ja teha ettepanekuid edasiste meetmete võtmiseks.

Erijuhtudel võib petitsioonikomisjon otsustada korraldada kuulamise või seminari või teabekogumiskülastuse asjaomasesse riiki või piirkonda ning võtta vastu lähetusaruande, mis sisaldab tema tähelepanekuid ja soovitusi. Samuti võib ta koostada ja esitada täieliku raporti, mis pannakse hääletusele parlamendi täiskogul. Ta võib ka otsustada esitada suulisi küsimusi Euroopa Komisjonile ja/või nõukogule ning korraldada arutelu täiskogul.

Kui petitsioon puudutab üldist huvi pakkuvat küsimust, millest ilmneb ELi õiguse ebaõige ülevõtmine või kohaldamine, võib see ajendada Euroopa Komisjoni võtma asjaomase liikmesriigi suhtes meetmeid, sealhulgas rikkumismenetluse kaudu.

4. Käsitlemise lõpetamine

Petitsioonikomisjon võib petitsiooni käsitlemise lõpetada menetluse eri etappides, näiteks pärast otsuse tegemist lubatavuse kohta, pärast arutamist parlamendikomisjoni koosolekul, kui petitsiooni suhtes ei ole võimalik võtta edasisi meetmeid, kui petitsiooni esitaja võtab petitsiooni tagasi või kui petitsiooni esitaja ei vasta ettenähtud tähtaja jooksul.

5. Läbipaistvus

Euroopa Parlamendile esitatud petitsioone käsitletakse avalike dokumentidena. Pärast seda, kui petitsioonikomisjon on teinud otsuse petitsiooni lubatavuse kohta, avaldatakse petitsioonide kokkuvõtted kõikides ELi ametlikes keeltes koos kõigi muude asjaomaste dokumentidega Euroopa Parlamendi petitsioonide veebiportaalis.

Petitsiooni esitajale teatatakse kirjalikult kõigist otsustest, mis petitsioonikomisjon on tema petitsiooni kohta teinud, ja nende otsuste põhjustest ning vajaduse korral edastatakse talle asjaomast teavet ja asjaomased dokumendid, kui otsused on kättesaadavad.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Aluslepingute kohaselt on Euroopa Parlament kodanike petitsioonide adressaat ja tal on seepärast kohustus tagada, et petitsioonides väljendatud muresid võetakse ELis täiel määral arvesse. Selleks et seda võimalikult hästi teha, on parlament teinud spetsiaalsele komisjonile ehk [petitsioonikomisjonile](#) ülesandeks tegelda petitsioonidega ja kooskõlastada parlamendi järeelmeetmeid. Nagu on rõhutatud petitsioonikomisjoni iga-aastastes raportites petitsioonikomisjoni eelneva aasta arutelude kohta^[1], on parlament alati pidanud petitsioone osalusdemokraatia oluliseks osaks. Samuti on ta rõhutanud nende tähtsust ELi õiguse liikmesriikide poolt ebaõige ülevõtmise ja rakendamise juhtude avalikuks tegemisel. Tõepoolest on arvukad petitsioonid toonud kaasa seadusandlikke või poliitilisi meetmeid, EU Piloti juhtumeid, eelotsuseid või rikkumismenetlusi. Petitsioonikomisjon on eriti aktiivne järgmistes valdkondades: põhiõigused (sh laste õigused, diskrimineerimine, vähemuste õigused, õigusemõistmine, vaba liikumine, hääleõigus, Brexit), keskkond ja loomade heaolu, siseturg, sotsiaalõigused, ränne, kaubanduslepingud ja rahvatervis. Petitsioonikomisjonil on eelkõige eriline roll puuetega inimeste õiguste kaitsmisel ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise ELi raamistikus. Komisjon korraldab ka igal aastal seminari puuetega seotud teemadel. Teabekogumiskülastused, avalikud kuulamised, uuringute tellimine, 2016. aastal loodud petitsioonide võrgustik, mis tagab tõhusama koostöö petitsioonidega tegelevate komisjonide vahel, ning koostöö ja dialoog liikmesriikide parlamentide ja asutustega, samuti teiste ELi

---

[1]Iga-aastased raportid petitsioonikomisjoni arutelude kohta sisaldavad järgmist teavet: saadud petitsioonide arv, nende vorm, staatus, tulemus, riik, keel, teema ja esitaja kodakondsus; veebiportaal; suhted Euroopa Komisjoniga, nõukoguga ja ombudsmaniga; teabekogumiskülastused, avalikud kuulamised, tellitud uuringud ja muud tähtsamad küsimused.

institutsioonidega (eelkõige Euroopa Komisjoni ja Euroopa Ombudsmaniga) – need on vahendid tagamaks, et petitsioonides tõstatatud probleeme käsitletakse ja need lahendatakse. 2014. aastal käivitas parlament ka [petitsioonide veebiportaali](#), tänu millele suurenes petitsioonide avalikkus ja läbipaistvus, samuti kodanike ning füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtlus ELiga ja osalemine ELis^[2].

Ottavio Marzocchi
12/2020

---

[2]Lisateavet petitsioonikomisjoni ja selle tegevuse kohta leiate uuringust „[Achievements of the Committee on Petitions during the 2014-2019 parliamentary term and challenges for the future](#)“ (Petitsioonikomisjoni saavutused parlamendi 2014.–2019. aasta ametiajal ja tulevased väljakutsed).

